

un asemenea profil. De aici rezultă principala deficiență a întregului volum, ocupat în mare măsură de pagini pur expositive, care nu depășesc nivelul unui manual de școală medie, în detrimentul acelor pagini care conțin considerații de ordinul literaturii comparate. Rezervele noastre se întind însă și asupra unora din aceste pagini, deoarece unii autori, vădit străini de actualele dezbateri teoretice în domeniul literaturii comparate, se mărginesc adesea la simple indicații asupra influențelor grecești în literatura latină.

Apariția acestei culegeri de studii trebuie totuși salutăată cu bucurie, căci echivalează cu un simptom al interesului crescând pentru o nouă metodă în studiul literaturilor clasice : comparatismul, de sine stătător sau îmbinat cu istorismul.

Cîteva dintre articolele citate se ridică în chip evident deasupra celorlalte. Izbutit de pildă, mi s-a părut a fi articolul lui Alister Cox despre *Poezia didactică* (p. 124—161), în care autorul face numeroase referințe la rădăcinile filozofice ale poeziei didactice latine precum și la modelele grecești ale genului. Este un articol organic și solid construit, care se citește cu plăcere și folos. Frumos scris, cu merite în privința sistematizării, este și articolul lui Robert Coleman, *Poezia pastorală* (p. 101—123), cit și cel al lui John Fancourt Bell, *Poezia elegiacă* (p. 63—99).

Fiecare articol este urmat de o bibliografie adusă la zi — cu mici excepții — numai în limba engleză, ceea ce nu trebuie să surprindă, volumul fiind destinat în primul rînd elevilor și studenților din Anglia.

A. Piatkowski

GORDON WILLIAMS, *Tradition and Originality in Roman Poetry*, Oxford, Clarendon Press ; Oxford University Press, 1968, 798 p.

Acest volum, închinat de Gordon Williams lui Eduard Fraenkel, poartă în toate capitolele din care este compus pecetea învățaturii maestrului asupra modului cum trebuie întreprinsă o analiză literară desăvîrșită. De fapt, dacă urmărim cu atenție ultimele publicații de filologie clasică înscrise pe orbita urmată de Williams, ne putem da seama că binecunoscuta lucrare a lui E. Fraenkel, *Horace*, a determinat apariția unui șir de studii asemănătoare, a căror metodă de cercetare este apropiată : o amănunțită expunere a structurilor literare pentru a se trage concluzii asupra gradului lor de coeziune, a coerenței în expunere, a inovațiilor sau opozițiilor față de un eventual model ș.a. Metoda nu exclude referirile la opinii deja consacrate dar nici nu le socotește obligatorii.

Cartea este concepută pe probleme, grupate în capitole, din care vom cita cîteva titluri : *Poetul și comunitatea* (locul și funcția socială a poetului) ; *Formă și convenție* ; *Fuziunea între elementele grecești și cele romane* ; *Adevăr și sinceritate* ; *Observație, descriere și imaginație* ; *Gîndire și expresie* ; *Limbă și stil* etc. și se încheie cu un *Index* al poemelor și pasajelor discutate (p. 795—802), urmat de un alt *Index* general. În felul acesta, cititorul interesat într-o anumită operă literară se poate orienta ușor în organizarea cărții, dar este lipsit de punctele de reper necesare unei viziuni istorice și dialectice. Dacă ar fi să aducem un reproș modului de expunere a capitolelor, altfel variate și sugestive, ne-am referi tocmai la lipsa acestei viziuni și la prea masiva intercalare în corpul fiecărui capitol a unor lungi analize literare, interesante, prețioase în sine, dar care constituie digresiuni peste care cititorul este îndemnat să treacă atunci cînd urmărește firul ideilor principale.

După cum mărturisește autorul în *Prefață*, studiile incluse în acest volum reprezintă sinteza unor eforturi îndelungate de interpretare a poeziei latine în fața studenților de la Oxford

și St. Andrews. Destinate să devină accesibile unor largi cercuri de cititori studiile includ citate, traduse în engleză, însoțite de comentarii care în mod evident reprezintă la origine note de curs, destinate interpretărilor de text. Dacă facem abstracție de inconvenientul întreruperii demonstrației principale datorită acestor intercalări, ele în sine reprezintă un mare câștig pentru filologul clasic dornic să cunoască tehnica de interpretare a unui text poetic latin folosită de un coleg dintr-o țară străină. Din acest punct de vedere este instructiv să se compare interpretările lui Williams cu încercări similare asupra aceluiași text — de pildă, cu admirabilele analize asupra liricii lui Horațiu de curând publicate de Victor Pöschl (*Horazische Lyrik, Interpretationen*, Heidelberg, 1970).

Profund cunoscător al vieții romane, G. Williams se mișcă în vastele compartimente ale poeziei latine aidoma unui contemporan cu cei care au creat-o. Principalele figuri pentru a căror operă simte o adevărată predilecție rămân Horațiu și Vergiliu, urmați de Catul, Propertiu și Ovidiu, în ordinea preferinței. Cercetându-le cu migală poemele, Williams își propune să le contureze personalitatea în calitatea lor de cetățeni romani, integrați modului de viață și de gândire roman și, de la caz la caz, cercurilor politice și literare cărora au aparținut. Poezia latină, aflată sub fasciculul luminos pe care-l proiectează asupra-i autorul, ne apare ca unul dintre fenomenele majore ale vieții din orașul care a devenit treptat stăpînul absolut al lumii mediteraneene. Îndelungata practică poetică a grecilor care a fost preluată de practica poetică din Peninsula Italică, uneori sub forma unei perfecte osmoze, nu a împietat cu nimic propagarea sevei autentice romane care circula plină și în poemele minore, de inspirație și formă elenistică. Acest adevăr este demonstrat de autor îndeosebi în capitolul al V-lea al cărții, intitulat *The Blending of Greek and Roman*, precum și în capitolele X și XI, intitulate, respectiv, *Observation, Description and Imagination; Thought and Expression, Language and Style*, în care sînt examinate cu deosebită grijă procedeele tehnice ale unei poezii destinate în primul rînd să fie roștite și nu citite (p. 683), precum și tiparele poetice preluate de la greci.

Publicată în prestigioasa serie Oxford Books, cartea lui G. Williams stă cu cinste alături de *Horace* a lui E. Fraenkel și de *Virgil* a lui Brooks Otis. Marele ei volum o recomandă mai degrabă pentru consultații de specialitate, de amănunt, decît pentru o lectură cursivă, posibilitate la care s-a gândit autorul. Deoarece se încadrează în noul curent tot mai pronunțat în ultima vreme de a interpreta poezia latină pe bază de referințe la poezia greacă, cartea trebuie salutăată și ca o izbutită realizare în acest domeniu.

A. Piatkowski

KARL BÜCHNER, *Studien zur römischen Literatur*, Band VIII, *Werkanalysen*, Wiesbaden, Franz Steiner Verlag, 1970, 304 p.

Cu acest volum, cunoscutul savant Karl Büchner încheie seria de lucrări consacrate analizelor de opere clasice. În acest volum sînt analizate următoarele opere: *Adelphoe* a lui Terentius, *De legibus* de Cicero, *De bello Gallico*, *Epodele* lui Horațiu, *Epistolele* către Augustus, *Elegiile* lui Lygdamus, *Amores*, *Agricola*, *Germania*, *Dialogus de oratoribus*. Cartea se termină cu note finale și cu un indice de nume.

Ca și în volumele precedente, și în acest volum analizele constau din observații de fond și de formă de cele mai felurite genuri, pe care autorul le face cu privire la opera analizată. Nu există o schemă fixă și unitară a punctelor de vedere din care este analizată opera, ideile își urmează un curs mereu nou, adesea prin asociație, de multe ori autorul trecînd voit de la un punct de vedere la altul. Totuși, cînd este vorba despre epodele lui Horațiu, autorul are